Kasım 2022

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Alper Gürler
Bölüm Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

H. Erhan Gül
Birim Müdürü
erhan.gul@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak
Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

Küresel Ekonomi 2
Türkiye Ekonomisi 4
Finansal Piyasalar ve TCMB 9
Bankacılık Sektörü 10
Genel Değerlendirme 11
Grafikler 12
Özet Tablolar 14

Küresel Ekonomi

IMF, "Dünya Ekonomik Görünüm" raporunda enflasyon ve jeopolitik gelişmelerin yanı sıra para politikalarındaki sıkılaşma adımlarını da gerekçe göstererek küresel ekonomik aktivite üzerindeki risklere dikkat çekti.

Fed ve ECB başta olmak üzere küresel merkez bankaları para politikalarında sıkılaşmaya devam ediyorlar. Her iki banka da yaptıkları son toplantılarda faizleri 75 baz puan yükseltirken, fiyat gelişmelerine bağlı olarak sıkılaşma adımlarının süreceğinin sinyalini verdi.

İlk iki çeyrekte daraldıktan sonra 2022'nin üçüncü çeyreğini yıllıklandırılmış bazda büyümeyle tamamlayan ABD ekonomisi teknik resesyondan çıktı. Öte yandan, Ekim ayına ilişkin veriler ülkede iktisadi faaliyetin zayıflamakta olduğuna işaret etti.

Euro Alanı'nda 2022'nin üçüncü çeyreğine ilişkin büyüme verisi ekonomik aktivitedeki ivme kaybının belirginleştiğini gösterdi.

OPEC ve Uluslararası Enerji Ajansı iktisadi faaliyetteki kayba bağlı olarak petrol talebindeki artış beklentilerini aşağı yönlü revize etti. Dünya Bankası da enerji fiyatlarının gelecek yıl gerileyeceğini tahmin ediyor.

Türkiye Ekonomisi

Takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi endeksindeki yıllık artış Ağustos'ta %1 ile son 26 ayın en düşük seviyesine indi. İmalat PMI Ekim ayında 46,4 düzeyine gerileyerek sektörde ivme kaybının derinleştiğine işaret etti.

Ağustos'ta mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı %9,6 ile Mart 2014'den bu yana en düşük düzeyine geriledi. Bu dönemde ücretli çalışan sayısı bir önceki aya kıyasla 181 bin kişi artarak 14,6 milyon kişi oldu.

TÜİK turizm gelirleri verisinde revizyona gitti. Revizyon kapsamında 2012 yılından 2022 Haziran dönemine kadar elde edilen toplam turizm gelirleri 21 milyar USD yukarı yönde güncellendi.

Cari açık Ağustos'ta dış ticaret açığındaki genişleme paralelinde 3,1 milyar USD oldu. 12 aylık kümülatif cari açık da 40,9 milyar USD ile son dört yılın en yüksek seviyesine ulaştı.

Merkezi yönetim bütçesi Eylül'de başta cari transferler olmak üzere bütçe giderlerindeki artışın etkisiyle 78,6 milyar TL açık verdi. Bütçe açığı Ocak-Eylül döneminde 45,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

Ekim'de TÜFE aylık bazda %3,54 artarken, yıllık TÜFE enflasyonu %85,51'e yükseldi. Yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu bu dönemde %157,69 seviyesine çıktı.

20 Ekim tarihli toplantısında politika faizini 150 baz puan düşürerek %10,5'e indiren TCMB, yılın son Enflasyon Raporu'nda cari yılsonu enflasyon tahminini %60,4'den %65,2'ye yükseltti.

IMF küresel büyüme tahminlerini revize etti.

IMF, Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda enflasyonda küresel ölçekte devam eden artışı ve Rusya-Ukrayna savaşının ekonomik aktivite üzerindeki olumsuz etkilerini dikkate alarak tahminlerini gözden geçirdi. Kuruluş, küresel büyüme tahminini 2022 yılı için değiştirmeyerek %3,2 düzeyinde tutarken, 2023 yılı için %2,9'dan %2,7'ye düşürdü. IMF, küresel enflasyonun 2022 yılında %8,8'e ulaştıktan sonra 2023 yılında %6,5'e gerileyeceğini tahmin ediyor. IMF, Türkiye'ye ilişkin 2022 büyüme tahminini ise %4'ten %5'e yükseltirken, 2023 yılı için büyüme öngörüsünü 0,5 puan indirerek %3'e çekti. Kuruluşun Türkiye'ye ilişkin 2022 ve 2023 için yılsonu TÜFE enflasyonu tahminleri sırasıyla %73,5 ve %36,9 oldu. Küresel ölçekte fiyat istikrarını sağlamak amacıyla para politikalarının sıkı kalması gerektiği yönünde görüş bildiren Kuruluş, maliye politikalarının para politikalarıyla uyumlu olmakla birlikte artan yaşam maliyetlerini hafifletmeyi amaçlaması gerektiğine işaret etti.

IMF Tahminleri

	Ekim Tahminleri (%)		Değişim* (% puan)	
	2022	2023	2022	2023
Büyüme				
Dünya	**3,2**	**2,7**	**0,0**	**-0,2**
GE	**2,4**	**1,1**	**-0,1**	**-0,3**
ABD	1,6	1,0	-0,7	0,0
Euro Alanı	3,1	0,5	0,5	-0,7
İngiltere	3,6	0,3	0,4	-0,2
Japonya	1,7	1,6	0,0	-0,1
GOE	**3,7**	**3,7**	**0,1**	**-0,2**
Rusya	-3,4	-2,3	2,6	1,2
Brezilya	2,8	1,0	1,1	-0,1
Çin	3,2	4,4	-0,1	-0,2
Hindistan	6,8	6,1	-0,6	0,0
Enflasyon				
GE	**7,2**	**4,4**	**0,6**	**1,1**
GOE	**9,9**	**8,1**	**0,4**	**0,8**
Dünya Ticaret Artışı	**4,3**	**2,5**	**0,2**	**-0,7**

(*) Temmuz ayı tahminlerinden farkı

DTÖ gelecek yıl için küresel ticaret hacmi büyüme tahminini %1'e indirdi.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), 2021 yılında düşük baz etkisiyle %9,7 oranında genişleyen küresel ticaret hacminin bu yıl %3,5 oranında büyüyeceğini öngördü. DTÖ, 2023 yılına ilişkin küresel ticaret hacmi büyüme tahminini ise %3,4'ten %1'e indirdi. Kuruluş enerji fiyatlarındaki artış, yüksek enflasyon, sıkı para politikaları ve Rusya-Ukrayna savaşı gibi faktörlerin önümüzdeki yıl küresel ticareti olumsuz etkileyeceğini belirtti.

ABD ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde %2,6 büyüdü.

ABD ekonomisi öncü verilere göre 2022'nin üçüncü çeyreğinde yıllıklandırılmış bazda %2,6 ile beklentilerin üzerinde bir büyüme kaydetti. Böylece, yılın ilk iki çeyreğini küçülmeyle tamamlayan ABD ekonomisi teknik olarak resesyondan çıkmış oldu. Beklentileri aşan büyüme performansında dış ticaret açığındaki daralmanın büyümeye 2,8 puan ile 1980'den bu yana en yüksek katkıyı sağlaması rol oynadı. Kişisel tüketim harcamaları fiyat endeksindeki artışın yılın ikinci çeyreğindeki %7,3 düzeyinden üçüncü çeyrekte %4,2'ye gerilemesi de ülkede enflasyona ilişkin endişelerin bir miktar azalmasını sağladı.

ABD GSYH Büyümesi
(yıllıklandırılmış çeyreklik % değişim)

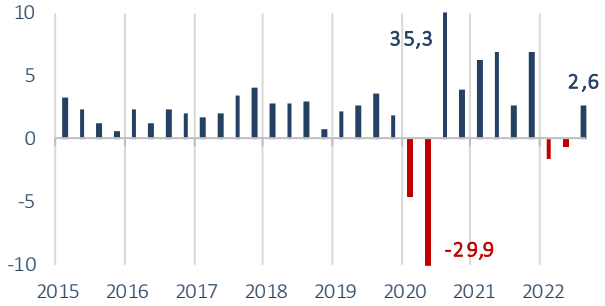

ABD'de Ekim ayına ilişkin veriler olumsuz bir tablo çizdi.

Ekim ayına ilişkin öncü PMI verileri ABD ekonomisinin yılın son çeyreğine zayıf bir başlangıç yaptığına işaret etti. İmalat PMI 50,4 değerini alırken, hizmetler PMI aylık bazda 1,5 puan düşüşle 47,8 düzeyine indi. Bu dönemde, tüketici güven endeksi de 102,5 düzeyine gerileyerek piyasa beklentilerinin altında gerçekleşti. Ülkede tüketicilerin yüksek seyreden enerji ve gıda fiyatlarından duydukları rahatsızlığın beklentilere olumsuz yansıdığı, ABD ekonomisinin yeniden resesyona gireceğine ilişkin bekleyişin azalmakla beraber sürdüğü görüldü.

Fed politika faizini 75 baz puan arttırdı.

Fed Kasım ayı başında gerçekleştirdiği toplantısında politika faizini beklentiler paralelinde 75 baz puan artırarak %3,75-%4,00 aralığına yükseltti. Böylece, Mart ayındaki toplantısından bu yana faizleri toplamda 3,5 puan yükselten Fed politika faizini 2008'den bu yana en yüksek seviyesine çıkarmış oldu. Fed toplantı sonrasında yayımladığı metinde, ekonomik göstergelerin harcamalarda ve üretimde ılımlı bir büyümeye işaret ettiği, işgücü piyasasındaki sıkılığın sürdüğü ve işsizliğin düşük seviyelerde olduğu değerlendirmelerinde bulundu. Fed Başkanı Powell, faiz artırımlarını sonlandırmak için henüz çok erken olduğunu belirtirken, gelecek toplantılarda faiz artırım hızının azaltılabileceğine işaret etti.

Kaynak: IMF, DTÖ, Fed, Datastream

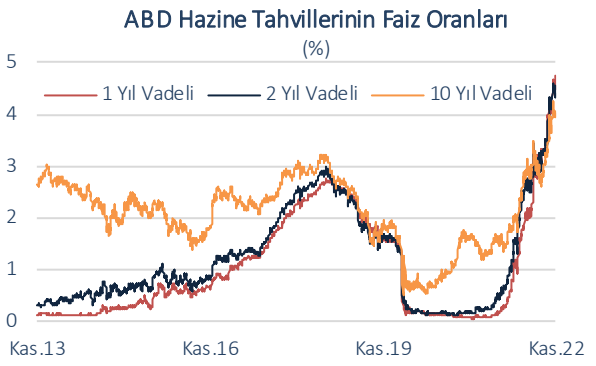

ECB faiz oranlarını 75 baz puan artırdı.

ECB Ekim ayı toplantısında referans faiz oranlarını beklentiler paralelinde 75 baz puan artırdı. Böylece, Temmuz ayından bu yana toplamda 200 baz puanlık faiz artırımı gerçekleştirilmiş oldu. Resesyon endişelerine rağmen faiz oranlarını Şubat 2009'dan bu yana en yüksek seviyesine çıkaran ECB, ana refinansman oranını %2,0'ye, marjinal borç verme imkanını %2,25'e, mevduat faiz oranını da %1,5'e yükseltti. ECB Başkanı Lagarde toplantı sonrasında yaptığı açıklamada faiz artırım döngüsünün henüz sona ermediğini, enflasyon hedefine ulaşmak için faiz oranlarının önümüzdeki dönemde artmaya devam edeceğini ve ekonominin son çeyrekte muhtemelen daha da yavaşlayacağını dile getirdi. Lagarde Kasım ayı başında yaptığı değerlendirmede ise, enflasyonun mevcut yüksek seviyelerde kalmaya devam etmesi durumunda şirketlerin ve tüketicilerin enflasyon beklentilerinin bozulması riskine dikkat çekti. ECB Başkanı ayrıca, son dönemde artan kaygılara karşılık Euro Alanı bankalarının 2008 krizinden çok daha güçlü konumda olduğunu belirtti.

Euro Alanı'nda yaşanan ivme kaybı belirginleşti.

Euro Alanı ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla %0,2 oranında büyüdü. Yılın ikinci çeyreğinde %4,3 düzeyinde gerçekleşen yıllık büyüme oranı, üçüncü çeyrekte %2,1 düzeyine gerileyerek ekonomik aktivitede ivme kaybına işaret etti. Ekim ayına ilişkin öncü PMI verileri de ekonomik aktivitedeki yavaşlamanın yılın son çeyreğinde belirginleştiğini gösterdi. Bölgede imalat sanayii PMI verisi Ekim ayında 46,4 ile son 29 ayın, hizmetler PMI verisi de 48,2 ile son 20 ayın en düşük düzeyinde gerçekleşti.

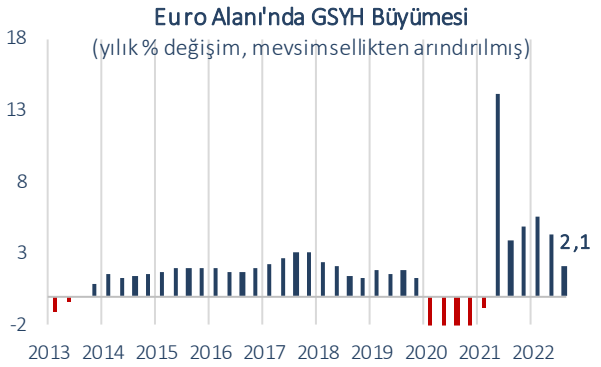

Çin, 2022'nin üçüncü çeyreğinde yıllık bazda %3,9 büyüdü.

Koronavirüs tedbirlerini sıkı biçimde uygulayan ve buna bağlı olarak 2022'nin ikinci çeyreğinde mevsimsellikten arındırılmış verilere göre çeyreklik bazda %2,7 oranında daralan Çin ekonomisi üçüncü çeyrekte %3,9 büyüme kaydetti. Bu dönemde yıllık büyüme de aynı oranda gerçekleşti. Öte yandan, Çin'de Ekim ayına ilişkin NBS imalat PMI 49,2, hizmetler PMI da 48,7 ile 50 eşik değerinin altında kalarak iktisadi faaliyetin yılın son çeyreğine zayıf bir görünümle başladığına işaret etti.

OPEC ve IEA, petrol talebindeki artış beklentilerini düşürdü.

OPEC Ekim ayı raporunda petrol talebindeki günlük artış beklentisini 2022 yılı için 460 bin, 2023 yılı için de 360 bin varil düşürdü. Beklentilerin aşağı yönlü revize edilmesinde, küresel ekonomideki yavaşlama sinyallerinin yanı sıra Çin'in sıkı Covid-19 tedbirlerinin belirleyici olduğu ifade edildi. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) da Avrupa ülkeleri başta olmak üzere gelişmekte olan ekonomilerdeki resesyon riskine dikkat çekerek petrol talebindeki büyüme beklentisini azalttı. Dünya Bankası Emtia Piyasaları Görünüm Raporu'nun Ekim ayı güncellemesinde, Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle bu yıl yaklaşık %60 artacağı öngörülen enerji fiyatlarının 2023'te %11 düşmesinin beklendiği belirtildi. Raporda 2022 yılında tahıl fiyatlarındaki artışın %20,6 olacağı öngörüldü. Rusya'nın ayrıldığını açıklamasının ardından yeniden dahil olduğu tahıl koridoru anlaşmasının önümüzdeki dönemde ne ölçüde uygulanacağı tahıl fiyatlarının seyri üzerinde etkili olmaya devam edecek.

Altın fiyatları aşağı yönlü seyrini sürdürerek Ekim ayını %1,6 kayıpla 1.633 USD/ons düzeyinden tamamladı. Böylece altın fiyatları üst üste 7 ay gerilemiş oldu. Ekim ayında dalgalı bir görünüm sergileyen Brent türü petrolün varil fiyatı ise Eylül sonuna kıyasla %5,2 artarak 93,54 USD oldu.

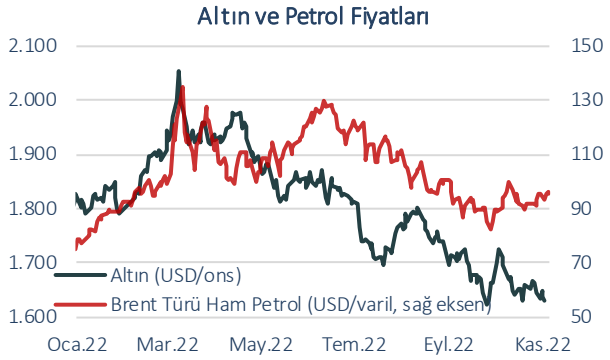

Kaynak: ECB, Datastream

İşsizlik oranı Ağustos ayında %9,6 düzeyine indi.

Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre, Ağustos ayında işgücü 266 bin kişi, istihdam edilenler 366 bin kişi yükseldi. Böylece, işsiz sayısının 100 bin kişi azalmasının etkisiyle işsizlik oranı %9,6 ile Mart 2014'den bu yana en düşük seviyesine geriledi. Zamana bağlı eksik istihdam, işsizler ve potansiyel işgücü toplamının işgücü ve potansiyel işgücünün toplamına oranını gösteren atıl işgücü oranı da Ağustos'ta bir önceki aya göre 2,6 puan azalışla %19,8 düzeyinde gerçekleşti.

Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre, Ağustos ayında ücretli çalışan sayısı bir önceki aya kıyasla 181 bin kişi artarak 14,6 milyon kişi oldu. Bu dönemde hizmetler, inşaat ve sanayi sektörlerindeki ücretli çalışan sayısında sırasıyla 62 bin, 27 bin ve 53 bin kişilik artışlar kaydedildi.

Sanayi üretimi Ağustos'ta aylık bazda %2,4 oranında arttı.

Temmuz'da aylık bazda %6,1 daralan mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretim endeksi, Ağustos'ta aylık bazda %2,4 artış kaydetti. Bu dönemde dayanıklı (%6,1) ve dayanıksız (%4,1) tüketim mallarının imalatındaki yükselişler öne çıktı. Takvim etkisinden arındırılmış verilere göre ise, sanayi üretimindeki yıllık artışın %1 ile son 26 ayın en düşük seviyesinde gerilediği görüldü. Bu gelişmede, madencilik ve taşocakçılığı üretiminin yıllık bazda %12,4 daralması belirleyici oldu. Sabit fiyatlarla perakende satış hacmi Ağustos ayında aylık bazda %3,7, yıllık bazda %9 artarak iç talebin Temmuz'a kıyasla iyileştiğine işaret etti.

İmalat PMI aşağı yönlü seyrini Ekim ayında sürdürdü.

İmalat PMI, Ekim'de aylık bazda 0,5 puan azalarak 46,4 ile Mayıs 2020'den bu yana en düşük seviyesine geriledi. Böylece, 50 eşik değerinin altındaki seyrini 8. ayına taşıyan endeks sektörde daralmanın derinleştiğine işaret etti. Endeksin alt kalemlerine göre bu dönemde üretim, yeni siparişler ve satın alma faaliyetlerinde gerçekleşen yavaşlama paralelinde istihdam da Mayıs 2020'den bu yana en belirgin azalışını kaydetti. Kara ve deniz taşıtları hariç olmak üzere tüm sektörlerde yeni siparişler yavaşlarken, en düşük seviyeler tekstil, metalik olmayan mineral ürünler ile giyim ve deri ürünleri sektörlerinde gerçekleşti.

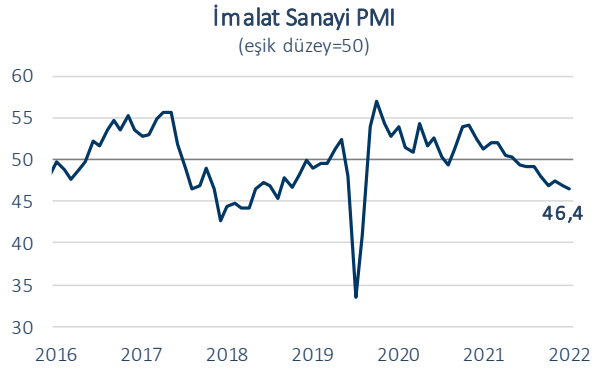

Ekim ayında güven endeksleri iyileşme kaydetti.

Mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim güven endeksi Ekim'de gelecek üç aya ilişkin üretim hacmi ile mevcut dönem sabit sermaye harcaması alt kalemlerindeki yükselişler paralelinde bir önceki aya göre 1,8 puan artarak 102 oldu. Bu dönemde hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörü güven endeksleri aylık bazda sırasıyla %0,9, %3,0 ve %2,8 arttı. Ekim'de tüketici güven endeksi de bir önceki aya göre %5,3 artarak 76,2 ile son bir yılın en yüksek düzeyinde gerçekleşti. Tüketici, reel kesim ve sektörel güven endekslerinin ağırlıklandırılarak birleştirilmesinden oluşan ekonomik güven endeksi de Ekim'de aylık bazda %3 artarak 97,1 oldu.

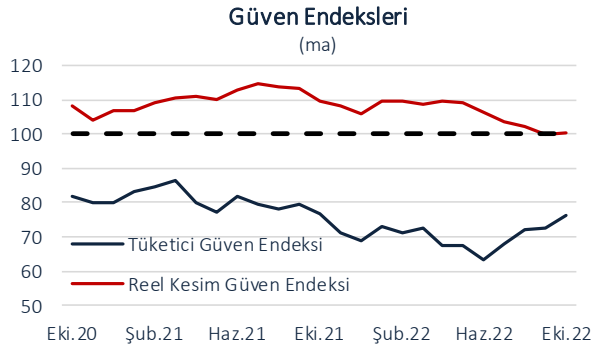

Konut satışları Eylül'de yıllık bazda %22,9 daraldı.

Konut satışları Eylül ayında yıllık bazda %22,9 azalarak 113 bin adet seviyesine geriledi. Bu dönemde, ipotekli satışların yıllık bazda %43 daralışla 17 bin adet düzeyine gerilemesi dikkat çekerken, diğer satışlar da %17,8 düşüşle 96 bin adede indi. Böylece, 2022 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla toplam konut satışları geçen yılın aynı dönemine kıyasla %16,5 gerileyerek 331 bin adet oldu. Bu dönemde yıllık bazda %16,1 daralan yabancılara konut satışları toplam konut satışlarından %4,3 pay aldı. TCMB tarafından açıklanan konut fiyat endeksi Ağustos'ta aylık bazda %8, yıllık bazda %184,6 oranında yükseldi. Endeksteki reel artış bu dönemde yıllık bazda %57,2 düzeyinde gerçekleşti.

TÜİK turizm verilerinde revizyona gitti.

TÜİK, son yıllarda eğitim ve sağlık turizmindeki gelişmeler ve özellikle pandemi ile birlikte "Çıkış Yapan Ziyaretçiler Araştırması" anketinin cevaplanmasında yaşanan zorluklar nedeniyle ek veri kaynakları kullanılmasına ihtiyaç duyulduğunu belirterek turizm gelirleri verisinde revizyona gitti. Revizyon kapsamında 2012 yılından 2022 Haziran dönemine kadar elde edilen toplam turizm gelirleri 21 milyar USD yukarı yönde güncellendi. Bu çerçevede, 2022 yılının ilk dokuz ayında turizm gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre %67,9 artarak 35 milyar USD oldu. Salgın öncesi dönem olan 2019 yılının aynı dönemiyle kıyaslandığında turizm gelirlerinin %16,4 arttığı görüldü.

Kaynak: Datastream, TÜİK, İSO

Dış ticaret açığındaki genişleme Ağustos ayında sürdü.

TÜİK verilerine göre Ağustos ayında ihracat yıllık bazda %13,1 artarak 21,3 milyar USD olurken, ithalat %40,4'lük yükselişle 32,5 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde enerji ve emtia fiyatlarındaki yüksek seyir paralelinde dış ticaret açığı yıllık bazda %160 genişledi. Yılın ilk sekiz ayında da dış ticaret açığı geçen yılın aynı dönemine kıyasla %146,3 artarak 73,4 milyar USD oldu. Ocak-Ağustos 2021'de %82,5 düzeyinde bulunan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2022 yılının aynı döneminde %69,3'e geriledi.

Ağustos ayında cari açık 3,1 milyar USD oldu.

Dış ticaret açığındaki yükselişe bağlı olarak cari açıkta yaşanan genişleme eğilimi Ağustos ayında da devam etti. Ağustos 2021'de 1,1 milyar USD fazla veren cari işlemler hesabı bu yılın aynı ayında 3,1 milyar USD açık verdi. Net parasal olmayan altın ve enerji ithalatı cari açığın genişlemesinde belirleyici olmayı sürdürdü. Ağustos ayında net altın ithalatı 2,2 milyar USD, net enerji ithalatı da 7,1 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Söz konusu iki kalem hariç tutulduğunda cari işlemler hesabı Ağustos'ta 6,3 milyar USD fazla verdi. Öte yandan, taşımacılık ve turizm gelirlerinde yıllık bazda kaydedilen iyileşmenin sürmesi cari işlemler açığındaki artışı sınırlandırmaya devam etti. Ağustos ayında net turizm gelirleri 5,1 milyar USD ile tarihi yüksek seviyede gerçekleşti.

12 aylık kümülatif verilere göre cari açık Ağustos ayında 40,9 milyar USD ile son 4 yılın zirvesine çıktı. Net enerji ve altın ithalatı hariç tutulduğunda ise 12 aylık kümülatif cari fazla Ağustos ayında 41,2 milyar USD ile Mart 2020'den bu yana en yüksek düzeyine ulaştı.

Doğrudan yatırımlardaki zayıflık sürüyor.

Ağustos ayında doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net sermaye girişi geçtiğimiz yılın aynı ayına kıyasla %45,9 gerileyerek 573 milyon USD düzeyine indi. Söz konusu düşüşte yurt içine yönelik sermaye yatırımlarında yıllık bazda kaydedilen %87,3'lük (1,4 milyar USD) daralma öne çıktı. Yurt dışı yerleşiklerin net sermaye yatırımları Ağustos ayında 209 milyon USD olurken, gayrimenkul yatırımları 550 milyon USD ile ılımlı bir tablo çizdi.

Portföy yatırımlarında bir yılın ardından sermaye girişi...

Geçtiğimiz yılın Ekim ayından bu yana kesintisiz biçimde sermaye çıkışı yaşanan portföy yatırımları kaleminde Ağustos ayında 812 milyon USD tutarında sermaye girişi kaydedildi. Bu dönemde, yurt dışı yerleşikler hisse senedi piyasasında 761 milyon USD'lik net alım yaparken, DİBS piyasalarında 6 milyon USD ile son bir yılın en düşük satışını gerçekleştirdi.

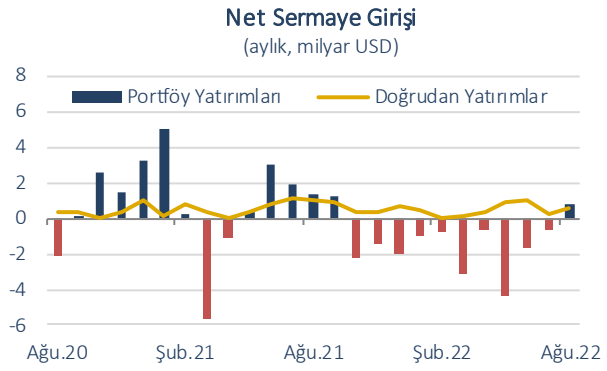

Cari açığın finansmanına Ağustos ayında en büyük katkı 8,5 milyar USD ile diğer yatırımlardan geldi. Bu dönemde, yurt içi yerleşiklerin yurt dışında tuttukları efektif ve mevduatın 1,7 milyar USD gerilemesinin yanı sıra yurt dışı yerleşiklerin Türkiye'de tuttukları efektif ve mevduatın 4 milyar USD yükselmesi önemli rol oynadı. Söz konusu tutarın 2,1 milyar USD'lik kısmının TCMB nezdinde tutulduğu görüldü.

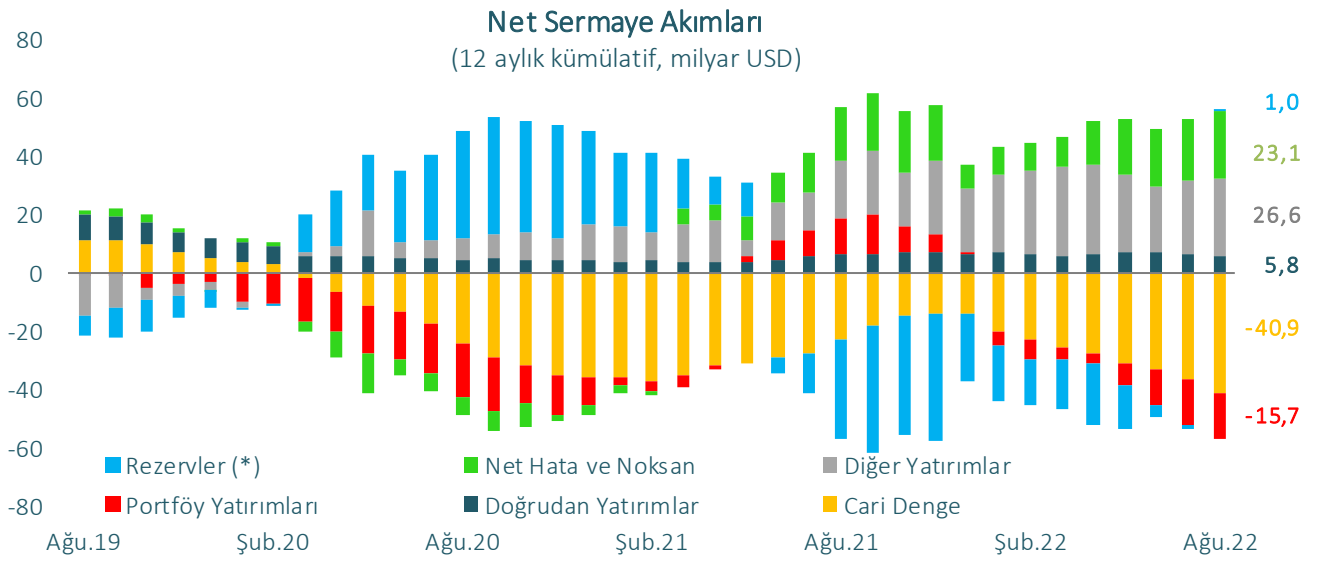

Kaynak: Datastream, TCMB, TÜİK

Bankalar Mayıs ayından bu yana olduğu gibi Ağustos'ta da net kredi ödeyicisi olmayı sürdürdü. Bu dönemde bankalar yurt dışından kullandıkları kredilerde toplam 260 milyon USD tutarında net geri ödeme gerçekleştirdi. Yurt dışından uzun vadeli kredi talebi güçlü kalmaya devam eden diğer sektörlerin ise bu dönemde toplam 2,4 milyar USD kredi kullandıkları görüldü. Yılın ilk sekiz ayında bankalar net 3 milyar USD kredi geri ödemesi gerçekleştirirken, diğer sektörler 8,5 milyar USD kredi kullandı. Böylece, 12 aylık kümülatif verilere göre uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %91, diğer sektörlerde %198 oldu.

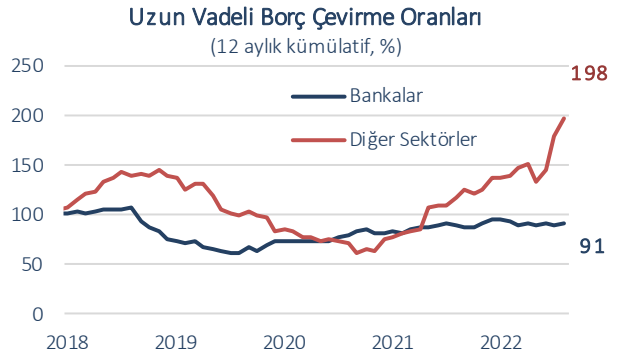

Rezerv varlıklar Ağustos'ta 10,8 milyar USD artış kaydetti.

Ağustos ayında rezerv varlıklardaki 10,8 milyar USD'lik yükseliş son bir yılın en hızlı rezerv artışına işaret etti. Net hata noksan kaleminde Ağustos'ta kaydedilen 4 milyar USD'lik girişle birlikte yılbaşından bu yana yaşanan giriş 28,3 milyar USD'ye ulaşmış oldu.

Beklentiler…

Eylül ayında dış ticaret açığı geçtiğimiz yılın aynı ayına kıyasla yaklaşık 4 katına çıkarak 9,6 milyar USD ile yüksek seyrini sürdürdü. Küresel resesyon endişelerinin etkisiyle son dönemde dalgalı bir seyir izlemekle birlikte enerji fiyatlarının yüksek seviyesi cari açık üzerinde baskı oluşturmaya devam ediyor. Ana ihracat pazarımız konumundaki AB ülkelerinin ekonomik aktivitesinde yaşanan ve derinleşmesi beklenen yavaşlama ve EUR/USD paritesinin geldiği düşük seviyeler cari açık üzerinde ilave risk unsurları olarak ön plana çıkıyor. Öte yandan, TÜİK'in turizm gelirlerinde yapmış olduğu yukarı yönlü revizyonun cari işlemler açığını bir miktar iyileştirmesi, bu çerçevede finansman tarafında yer alan net hata ve noksan kalemindeki bakiyenin de azalması bekleniyor.

Ödemeler Dengesi (milyon USD)

	Ağustos 2022	Ocak - Ağustos 2021	Ocak - Ağustos 2022	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	**-3.112**	**-12.760**	**-39.717**	**211,3**	**-40.889**
Dış Ticaret Dengesi	-9.700	-19.463	-59.764	207,1	-69.614
Hizmetler Dengesi	7.236	13.925	27.190	95,3	39.270
Seyahat (net)	5.132	10.299	19.532	89,6	28.410
Birincil Gelir Dengesi	-685	-7.980	-6.515	-18,4	-10.073
İkincil Gelir Dengesi	37	758	-628	-	-472
Sermaye Hesabı	**9**	**-60**	**-21**	**-65,0**	**-25**
Finans Hesabı	**855**	**372**	**-11.431**	**-**	**-17.772**
Doğrudan Yatırımlar (net)	-573	-4.655	-3.605	-22,6	-5.848
Portföy Yatırımları (net)	-812	-5.180	11.254	-	15.683
Net Varlık Edinimi	-26	-80	4.395	-	6.735
Net Yükümlülük Oluşumu	786	5.100	-6.859	-	-8.948
Hisse Senetleri	761	-1.378	-2.819	104,6	-2.875
Borç Senetleri	25	6.478	-4.040	-	-6.073
Diğer Yatırımlar (net)	-8.546	-17.004	-21.941	29,0	-26.587
Efektif ve Mevduatlar	-5.656	-9.553	-16.982	77,8	-16.873
Net Varlık Edinimi	-1.703	3.077	3.154	2,5	5.300
Net Yükümlülük Oluşumu	3.953	12.630	20.136	59,4	22.173
Merkez Bankası	2.060	4.769	6.494	36,2	6.473
Bankalar	1.893	7.861	13.642	73,5	15.700
Yurt Dışı Bankalar	894	6.559	9.337	42,4	12.084
Yabancı Para	972	4.720	6.103	29,3	9.200
Türk Lirası	-78	1.839	3.234	75,9	2.884
Yurt Dışı Kişiler	999	1.302	4.305	230,6	3.616
Krediler	-2.363	-29	-5.044	17.293,1	-5.584
Net Varlık Edinimi	-165	2.030	793	-60,9	1.024
Net Yükümlülük Oluşumu	2.198	2.059	5.837	183,5	6.608
Bankacılık Sektörü	-260	-1.718	-2.970	72,9	-4.784
Bankacılık Dışı Sektörler	2.441	3.836	8.454	120,4	11.217
Ticari Krediler	-518	-1.070	124	-	-4.097
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-9	-14	-39	178,6	-33
Rezerv Varlıklar (net)	10.786	27.211	2.861	-89,5	-1.020
Net Hata ve Noksan	**3.958**	**13.192**	**28.307**	**114,6**	**23.142**

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, Datastream

Bütçe Eylül'de 78,6 milyar TL açık verdi.

Eylül ayında merkezi yönetim bütçe açığı yıllık bazda %233 artarak 78,6 milyar TL'ye yükseldi. Eylül'de geçen yılın aynı ayına kıyasla bütçe gelirleri %75,5 artarak 206,9 milyar TL olurken, bütçe harcamaları %101,8 yükselişle 285,6 milyar TL'ye ulaştı. Eylül ayında faiz dışı açık 45,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

Yılın ilk dokuz ayında bütçe harcamaları yıllık bazda %92,2, gelirler %99,4 artış kaydetti. Bu dönemde bütçe açığı, 45,5 milyar TL, faiz dışı fazla 161,6 milyar TL oldu.

Vergi gelirlerindeki artışta ÖTV ve ithalde alınan KDV öne çıktı.

Vergi gelirleri Eylül'de yıllık bazda %81,4 ile TÜFE artışına yakın bir oranda yükselerek 173,5 milyar TL oldu. Eylül ayında ithalde alınan KDV gücünü korumaya devam ederken, ÖTV gelirlerindeki artış dikkat çekti. Motorlu taşıtlardan alınan ÖTV'nin geçen yıla kıyasla yaklaşık 3 katına çıkması ÖTV gelirlerindeki yükselişte belirleyici oldu. Diğer taraftan, dâhilde alınan KDV, beyana dayanan KDV'de kaydedilen yıllık %26,5'lik kayıpla bütçe gelirlerindeki artışı 3,3 puan sınırlandırdı.

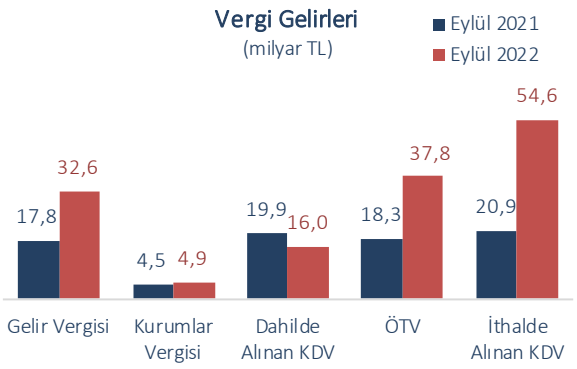

Yılın ilk dokuz ayında vergi gelirleri yıllık bazda %103,8 oranında artarak 1,65 trilyon TL olurken, vergi dışı gelirler %179,7 genişleyerek 327,3 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

Eylül'de cari transferler yıllık bazda %88 artış kaydetti.

Eylül ayında faiz dışı harcamalardaki yıllık artış %98,2 ile TÜFE enflasyonunun üzerinde gerçekleşti. Faiz dışı harcamaların %45'ini oluşturan cari transferler yıllık bazda %88,4 artış kaydederek 112,7 milyar TL ile bütçe harcamalarındaki genişlemede belirleyici oldu. Cari transferlerin altında izlenen hanehalkına yapılan diğer transferler yıllık bazda 6 katına yükselirken, mahalli idare ve fon payları da yıllık bazda %107,3 artış kaydetti. Bu dönemde, gayrimenkul sermaye üretim giderlerindeki yükselişin etkisiyle sermaye giderleri iki katın üzerinde yükselerek 19,6 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Eylül'de faiz giderleri de %134,7 oranında artarak 33,1 milyar TL düzeyine ulaştı.

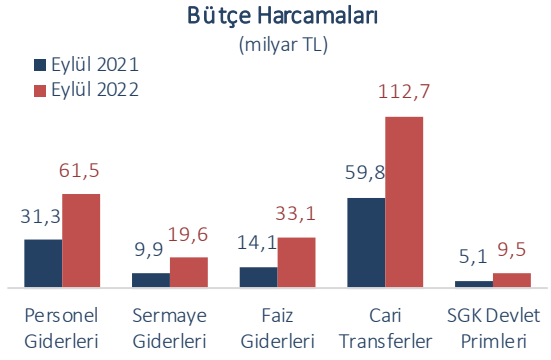

Eylül'de KİT'lere iç borç aktarımları kapsamında yapılan ödemeler yıllık bazda yaklaşık 5 katına çıkarak 22,5 milyar TL ile bütçe harcamaları üzerinde etkili olmaya devam etti. Söz konusu kaynak aktarımında doğal gaz fiyatlarındaki artış nedeniyle BOTAŞ'a yapılan 18 milyar TL'lik ödeme öne çıktı. Böylece, yılın ilk dokuz ayında KİT'lere yapılan iç borç aktarımları 150,3 milyar TL'ye ulaştı. Ayrıca, Eylül ayında KKM hesaplarına ilişkin giderler 9,3 milyar TL düzeyinde kaydedildi. Söz konusu gider tutarı Mart-Eylül döneminde 84,9 milyar TL oldu.

Beklentiler...

Merkezi yönetim bütçesi Eylül ayında başta cari transferler olmak üzere bütçe giderlerindeki hızlı artışın etkisiyle açık verdi. KİT'lere yönelik aktarımlar ve KKM hesaplarına ilişkin giderlerdeki yükselişler bütçe dengesi üzerinde baskı oluşturmaya devam etti. Önümüzdeki dönemde iç ve dış talepte beklenen ivme kaybının vergi gelirlerindeki artışı sınırlandırması beklenirken, küresel enerji fiyatlarının yanı sıra döviz kurlarının seyrinin bütçe dengesi üzerindeki etkili olmayı sürdüreceği düşünülüyor.

Merkezi Yönetim Bütçesi (milyar TL)

	Eylül			Ocak-Eylül			2022 Bütçe	OVP	Gerç./OVP
	2021	2022	Değ.(%)	2021	2022	Değ.(%)	Hedefi	Tahmini	Tahmini (%)
Harcamalar	**141,5**	**285,6**	**101,8**	**1.051,6**	**2.020,8**	**92,2**	**2.831,5**	**3.133,7**	**64,5**
Faiz Harcamaları	14,1	33,1	134,7	142,3	207,1	45,6	329,8	329,8	62,8
Faiz Dışı Harcamalar	127,4	252,5	98,2	909,4	1.813,6	99,4	2.501,7	2.803,9	64,7
Gelirler	**117,9**	**206,9**	**75,5**	**990,6**	**1.975,3**	**99,4**	**2.553,1**	**2.672,5**	**73,9**
Vergi Gelirleri	95,6	173,5	81,4	808,4	1.648,0	103,8	2.186,0	2.269,6	72,6
Diğer Gelirler	22,3	33,5	50,1	182,1	327,3	79,7	367,1	402,9	81,2
Bütçe Dengesi	**-23,6**	**-78,6**	**233,4**	**-61,1**	**-45,5**	**-25,5**	**-278,4**	**-461,2**	**9,9**
Faiz Dışı Denge	**-9,5**	**-45,5**	**380,2**	**81,2**	**161,6**	**99,1**	**51,4**	**-131,4**	**-**

Not: Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Datastream

Ekim'de aylık TÜFE enflasyonu %3,54 oldu.

Ekim'de TÜFE bir önceki aya göre %3,54 ile %3,6 olan piyasa beklentilerine yakın bir artış kaydetti. Bu dönemde yurt içi ÜFE (Yİ-ÜFE) de aylık bazda %7,83 yükseldi.

Ekim	TÜFE		Yurt İçi ÜFE	
(değişim %)	2021	2022	2021	2022
Aylık	2,39	3,54	5,24	7,83
Yılsonuna Göre	15,75	57,80	37,34	96,74
Yıllık	19,89	85,51	46,31	157,69
Yıllık Ortalama	17,09	65,26	36,20	122,93

Yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu tarihi yüksek seviyede...

Yıllık TÜFE enflasyonu yükseliş eğilimini Ekim ayında da sürdürerek %85,51 düzeyine ulaştı. Enerji maliyetlerindeki yükselişin desteklediği yıllık Yİ-ÜFE enflasyonu da %157,69 ile 1981'den bu yana en yüksek seviyesine çıktı.

Tüketici fiyatlarında genele yaygın yükseliş...

Ekim ayında 12 ana harcama grubunun tamamında fiyatlar bir önceki aya kıyasla artış gösterirken, fiyatların aylık bazda %8,34 arttığı giyim ve ayakkabı grubu ile %5,09 yükseldiği gıda grubu aylık TÜFE artışında önemli rol oynadı. Mevsimsel faktörlerin etkili olduğu söz konusu iki grup %3,54 düzeyindeki aylık TÜFE enflasyonunun 1,75 puanını oluşturdu. Ana harcama gruplarından konut, ev eşyası ve ulaştırma da TÜFE'de yaşanan yükselişte öne çıkan diğer gruplar oldu.

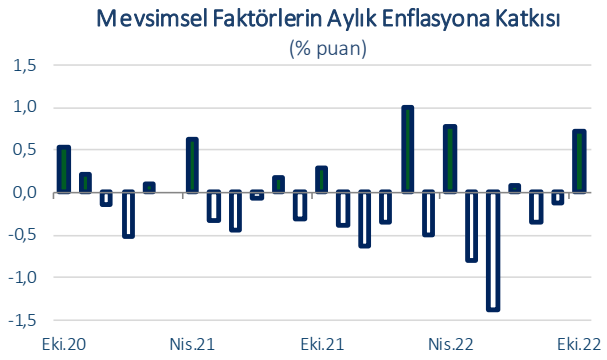

Çekirdek enflasyon göstergeleri...

Mevsimlik ürünler hariç aylık TÜFE enflasyonu Ekim'de %2,84 ile manşet enflasyonun altında gerçekleşti. TCMB tarafından yakından takip edilen B (işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE) ve C (enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ve altın hariç TÜFE) çekirdek enflasyon göstergelerindeki aylık artışlar da Ekim ayında sırasıyla %3,24 ve %3,22 ile manşet enflasyonun altında gerçekleşti. B ve C endekslerindeki yıllık artışlar sırasıyla %77,01 ve %70,45 oldu.

Doğalgaz maliyetlerindeki yükseliş Yİ-ÜFE enflasyonunda belirleyici oldu.

Ekim ayı başında enerji yoğun sektörlerde doğalgaz satış fiyatlarının günlük referans fiyata endekslemesine ilişkin yapılan düzenleme üretici fiyatları üzerindeki baskıyı arttırdı. Elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı sektöründe fiyatlar aylık bazda %32,55 yükselerek aylık ÜFE enflasyonunu 5,14 puan yukarı çekti. Fiyatların %4,57 arttığı gıda grubu da üretici enflasyonuna aylık bazda 92 baz puan katkı sağladı. Küresel emtia fiyatlarında son aylarda gözlenen nispeten ılımlı seyir paralelinde dayanıklı tüketim mallarındaki aylık artışın ivme kaybettiği gözlendi.

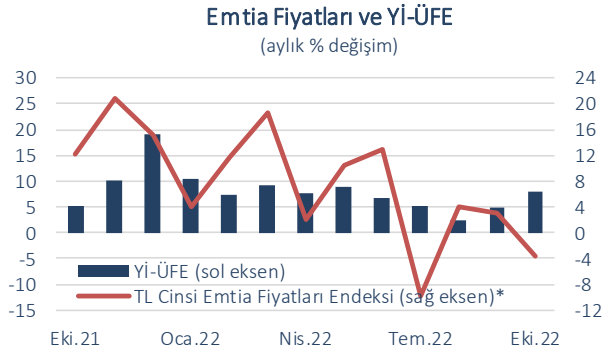

Yİ-ÜFE'de en hızlı yıllık artış %554,56 ile elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme alt grubunda kaydedildi. Bu dönemde elektrik, gaz üretim ve dağıtımı ile gıda sektörleri Yİ-ÜFE'deki yıllık artışa toplamda 72,89 puan etkide bulundu. Tekstil sektöründe fiyatlar %124,43 artışla maliyet baskılarının sürdüğüne işaret ederken, söz konusu artış yıllık Yİ-ÜFE enflasyonunu 11,67 puan yukarı çekti.

Beklentiler...

TCMB 27 Ekim'de yayımladığı Enflasyon Raporu'nda yılsonu enflasyon tahminini %60,4'den %65,2'ye yükseltti. Tüketici ve üretici fiyatları arasındaki makasın artmaya devam etmesi üretici maliyetlerinin tüketici fiyatlarına yansımasının Ekim ayında da sınırlı kaldığına işaret etti. Küresel resesyon endişeleri emtia fiyatları üzerinde aşağı yönlü baskı kuruyor olsa da, gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikasında sıkılaşma adımlarını sürdürmesi enflasyon üzerindeki döviz kuru riskini canlı tutuyor. Bununla birlikte, yüksek baz etkisi ve talepteki yavaşlamanın etkisiyle yılsonu enflasyonunun TCMB'nin tahminine yakınsayabileceğini öngörüyoruz.

Kaynak: TÜİK, Datastream

	30.Eyl	31.Eki	Değişim
5-Y CDS Primi (baz puan)	774	656	-118 bp ▼
2-Y Gösterge Tahvil Faizi	%15,06	%15,11	5 bp ▲
BIST-100	3.180	3.979	%25,1 ▲
USD/TL	18,5000	18,5920	%0,5 ▲
EUR/TL	18,1329	18,3973	%1,5 ▲
Döviz Sepeti*	18,3165	18,4947	%1,0 ▲

(*) (0,5 USD/TL + 0,5 EUR/TL)

Küresel hisse senedi piyasaları Ekim ayını yükselişle tamamladı.

Ekim ayında küresel hisse senedi piyasaları ekonomik aktiviteye ilişkin veriler ile merkez bankaları yetkililerince yapılan açıklamaların etkisiyle dalgalı bir seyir izledi. Başta Fed olmak üzere başlıca merkez bankalarının yetkililerinin enflasyonla mücadele adına para politikalarında sıkılaşma adımlarının devam edeceğine yönelik açıklamaları risk iştahını baskılarken, ABD ve Euro Alanı'nda açıklanan öncü PMI verilerinin iktisadi faaliyette daralmaya işaret etmesi para politikasında sıkılaşmanın yavaşlayacağına ilişkin beklentileri güçlendirdi. Böylece, MSCI Dünya Borsaları endeksi ay içerisinde 2.368 ile Kasım 2020'den bu yana en düşük seviyesine gerilemesinin ardından, ABD'de gerçekleşen tepki alımlarının etkisiyle ayı %7,1 yükselişle tamamladı.

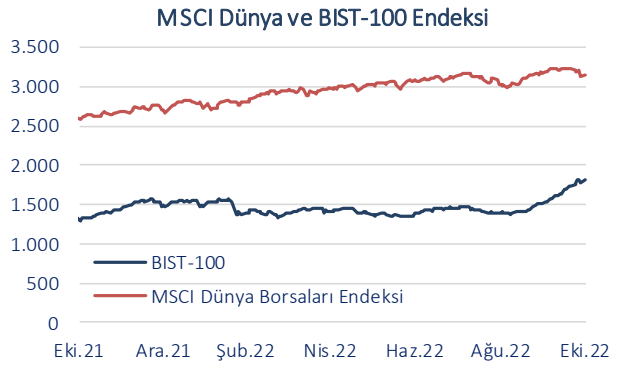

Yurt içi piyasalar geçtiğimiz ay boyunca olumlu bir görünüm sergiledi. BIST-100 endeksi Eylül sonuna kıyasla %25,1 artarak Ekim ayını 3.979 düzeyinden tamamladı. Türkiye'nin 5 yıl vadeli CDS risk primi aylık bazda 118 baz puan azalışla 656 baz puan seviyesine geriledi. USD/TL kuru Eylül sonuna kıyasla %0,5 oranında artış kaydetti.

TCMB politika faizini %10,5 düzeyine indirdi.

TCMB 20 Ekim'de gerçekleştirdiği toplantısında politika faizini 150 baz puan düşürerek %10,5'e indirdi. Toplantı sonrasında yayımlanan metinde, Kurul'un bir sonraki toplantıda benzer bir adım attıktan sonra faiz indirim döngüsünü sona erdirmeyi değerlendirdiği belirtildi. Metinde yılın ikinci yarısına dair öncü göstergelerin büyümedeki yavaşlamanın sürdüğüne işaret ettiği, imalat sanayii üzerindeki dış talep kaynaklı baskıların iç talep ve arz kapasitesi üzerinde şimdilik sınırlı olan etkisinin yakından takip edileceği ifade edildi. Diğer taraftan, enerji fiyatlarındaki yüksek seyir ve ana ihracat pazarlarının resesyona girme olasılığının cari denge üzerindeki riskleri canlı tuttuğu belirtildi. TCMB 18 Ekim'de liralaşma stratejisi kapsamında bankalara YP yükümlülükleri için uyguladığı TL cinsi menkul kıymet tesisi oranını %3 seviyesinden %5'e yükseltirken, dönüşüm oranı yerine 2023 başından itibaren TL mevduatın toplam mevduat içindeki payını esas alan hedeflere göre menkul kıymet tesisi uygulamasına geçileceğini açıkladı.

TCMB, 2022 yılsonu enflasyon tahminini %65,2'ye yükseltti.

TCMB, yılın son Enflasyon Raporu'nda enflasyon tahminini bu yıl için %60,4'ten %65,2'ye, 2023 için %19,2'den %22,3'e yükseltti. Yapılan açıklamada yükselen emtia fiyatlarının ve arz yönlü şokların yukarı yönlü revizyonda etkili olduğu belirtildi. 2022 yılı için ortalama ham petrol fiyatı tahmini 99,6 USD/varil seviyesinden 100,5 USD/varil düzeyine yükseltilirken, gıda enflasyonu tahmini %71,3'ten %75'e çıkarıldı. TCMB'nin Ekim ayı Piyasa Katılımcıları Anketi sonuçlarına göre piyasanın yılsonu enflasyon beklentisi %67,8 düzeyinde bulunuyor.

TCMB Enflasyon Tahminleri	2022	2023
2022-III (Temmuz 2022) Tahmini(%)	60,4	19,2
2022-IV (Ekim 2022) Tahmini(%)	65,2	22,3
2022-III Dönemine göre tahmin güncellemesi	+4,8	+3,1
Tahmin Güncellemesinin Kaynakları (% Puan)		
Türk Lirası Cinsinden İthalat Fiyatları (Döviz Kuru, Petrol ve İthalat Fiyatları Dâhil)	+2,2	+1,1
Gıda Fiyatları	+0,9	-0,9
Yönetilen/Yönlendirilen Fiyatlar	+0,6	-
Çıktı Açığı	+0,2	-
Enflasyon Tahminindeki Sapma/ Enflasyonun Ana Eğilimi	+0,9	+2,9

Yurt dışı yerleşiklerin menkul kıymet portföyü...

TCMB tarafından açıklanan menkul kıymet istatistiklerine göre, 28 Ekim itibarıyla yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi portföyü fiyat ve kur hareketlerinden arındırılmış olarak Eylül sonundan bu yana net 380 milyon USD, DİBS portföyü de net 141 milyon USD azaldı. Yılbaşından bu yana ise hisse senedi piyasasından net 3,7 milyar USD, tahvil piyasasından da net 2,4 milyar USD tutarında yabancı sermaye çıkışı gerçekleşti.

Kaynak: Datastream, Reuters, TCMB

BDDK TL kredilere ilişkin düzenlemeye gitti.

BDDK, şirketlerin TL kredi kullanımları için uygulanan YP varlık sınırında değişikliğe gitti. Bu kapsamda, bağımsız denetime tabi şirketlerin TL cinsi kredi kullanımları için 15 milyon TL karşılığı olarak uygulanan yabancı para varlık sınırı tutarı 10 milyon TL düzeyine indirildi. Buna göre, şirketlerin kredi başvurusu yaptıkları tarih itibarıyla YP nakdi varlıklarının TL karşılığının 10 milyon TL'nin üzerinde olması ve bu YP varlıkların şirketin aktif toplamından veya son bir yıllık net satış hasılatından büyük olanının %5'ini aşması durumunda, TL cinsinden yeni bir nakdi ticari kredi kullanamayacağı belirtildi.

Toplam mevduat hacmi 8,4 trilyon TL düzeyine ulaştı.

BDDK Haftalık Bülten verilerine göre, 28 Ekim itibarıyla TP mevduat hacmi yıllık bazda %111,0 genişleyerek 4.015 milyar TL düzeyine ulaştı. Bu dönemde USD bazında YP mevduat hacmi yıllık bazda %6,8 daralarak 238,0 milyar USD oldu. Böylece, toplam mevduat hacmi yıllık bazda %94,6 artış sergileyerek 8.430 milyar TL'ye ulaştı. Mevduat hacmindeki kur etkisinden arındırılmış yıllık artış %45,0 oldu. BDDK tarafından açıklanan verilere göre, toplam kur korumalı mevduat hacmi yükselişini sürdürerek 28 Ekim itibarıyla 1,5 trilyon TL'ye ulaştı.

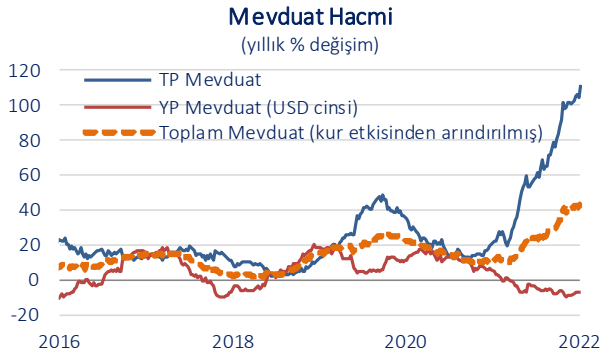

USD bazında YP kredi hacmindeki düşüş eğilimi sürüyor.

Bankacılık sektörünün toplam kredi hacmi 28 Ekim itibarıyla yıllık bazda %68,2 artışla 7.018 milyar TL oldu. Bu dönemde kredi hacmindeki kur etkisinden arındırılmış yükseliş %39,4 düzeyinde gerçekleşti. 28 Ekim itibarıyla yıllık TP kredi büyümesi %73,2 oldu. USD bazında YP kredi hacmi ise yıllık bazda %18 daralarak 133,4 milyar USD ile son 19 yılın en düşük seviyesine yakın seyrini sürdürdü.

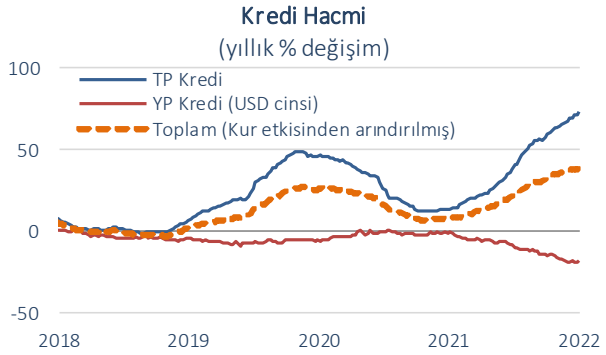

Taşıt kredileri son 18 yılın en hızlı artışını kaydetti.

28 Ekim itibarıyla tüketici kredilerindeki yıllık artış %32,9 düzeyinde gerçekleşirken, bireysel kredi kartları bakiyesindeki yıllık yükseliş ivme kazanmaya devam ederek %92,7'ye ulaştı. Bu dönemde konut kredilerindeki yıllık yükseliş %24,3 ile konut fiyatlarındaki artışın altında seyretmeye devam etti. Taşıt kredileri ise talepte son aylarda gözlenen nispi iyileşmenin yanı sıra taşıt fiyatlarındaki artışın da etkisiyle %144,2 ile Aralık 2004'den bu yana en hızlı artışını kaydetti.

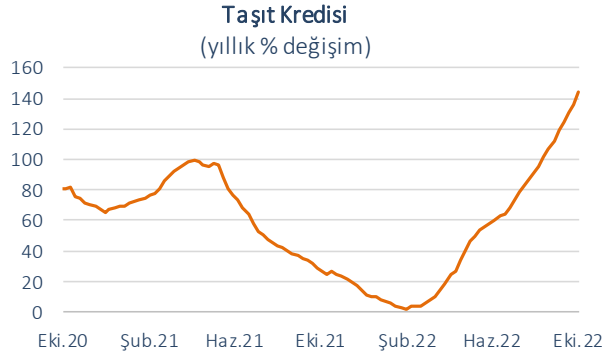

Takipteki alacaklar oranı %2,24 düzeyinde...

Kredi hacmindeki hızlı yükselişin de etkisiyle takipteki alacaklar oranı 28 Ekim itibarıyla %2,24 ile düşük seviyesini sürdürdü. Söz konusu oran bireysel kredilerde %2,16, ticari kredilerde %2,26 oldu. Takipteki alacaklar oranı kamu bankalarında %1,54, özel bankalarda %2,83 düzeyinde gerçekleşti.

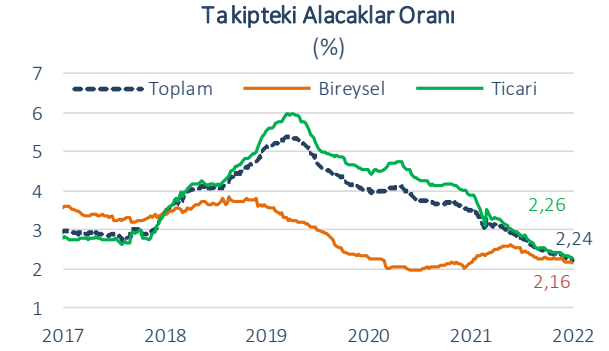

Yabancı para net genel pozisyonu...

Yabancı para net genel pozisyonu 28 Ekim itibarıyla bilanço içi kalemlerde (-)33.734 milyon USD, bilanço dışında (+)38.728 milyon USD oldu. Böylece, bankacılık sektörü yabancı para net genel pozisyonu (+)4.993 milyon USD düzeyinde gerçekleşti.

Kaynak: BDDK Haftalık Bülten

Önümüzdeki dönemde gelişmiş ülkelerde resesyon yaşanacağı endişeleri küresel ekonominin gündeminde gittikçe daha fazla yer bulmaya devam ediyor. Söz konusu ülkelerde son dönemde açıklanan öncü veriler de bu kaygıların güçlenmesine neden oluyor. Ekonomik aktivitede yaşanan ivme kaybına rağmen enflasyon tarafında beklenen gerilemenin gözlenmemesi, gelişmiş ülke merkez bankalarının faiz artırımlarının devamını beraberinde getiriyor. Kısa vadede sona ermeyeceği düşünülen faiz artırım döngüsü ve devam eden jeopolitik riskler de ekonomik aktivite üzerinde baskı yaratmayı sürdürüyor.

Yurt içinde Ekim ayında politika faizini 150 baz puan indiren TCMB'nin Kasım ayında da benzer bir adım attıktan sonra faiz indirim döngüsünü sona erdirmeyi değerlendirmesi bekleniyor. Enflasyonun yüksek seyrinin yanı sıra başlıca ihracat pazarlarında yaşanan ivme kaybı yurt içi iktisadi faaliyet üzerinde baskı yaratıyor. Sanayi üretim endeksi Ağustos'ta iki yıldan uzun sürenin en zayıf performansını sergilerken, sekiz aydır daralma bölgesinde seyreden imalat PMI Ekim ayında ivme kaybının belirginleştiğine işaret ediyor.

Büyüme

GSYH Büyümesine Katkılar
(% puan)

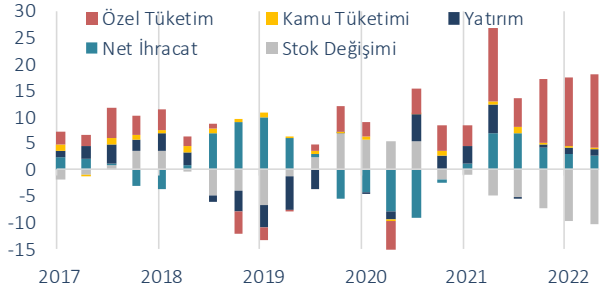

GSYH

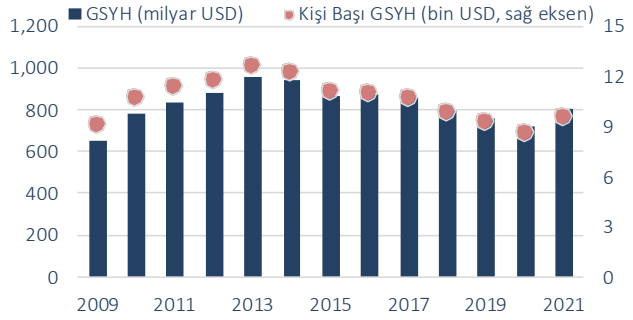

Öncü Göstergeler

Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanımı

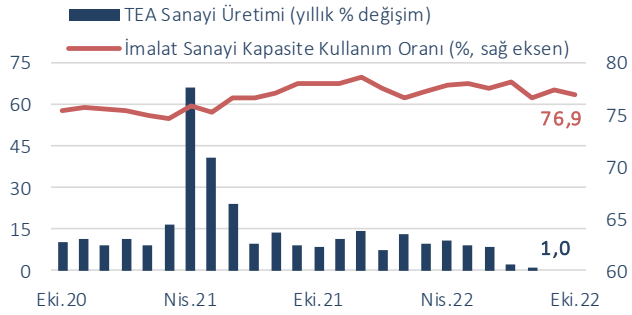

Güven Endeksleri

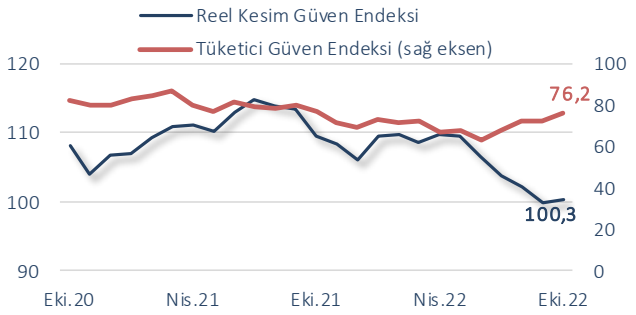

İşgücü Piyasaları

İşgücü Göstergeleri
(mevsimsellikten arındırılmış)

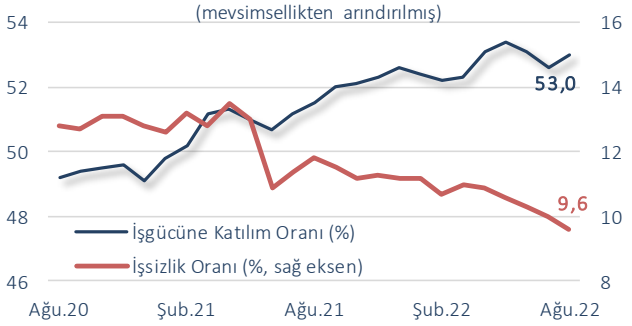

İstihdam
(mevsimsellikten arındırılmış, milyon kişi)

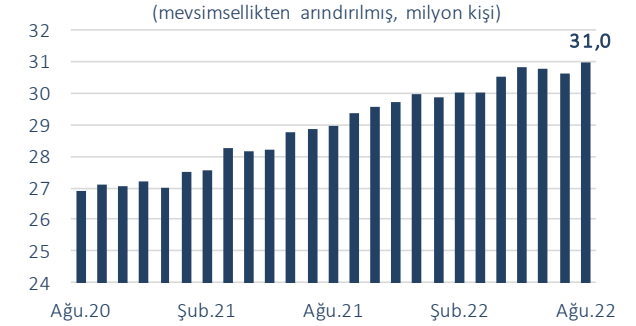

Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Dış Ticaret
(yıllık % değişim)

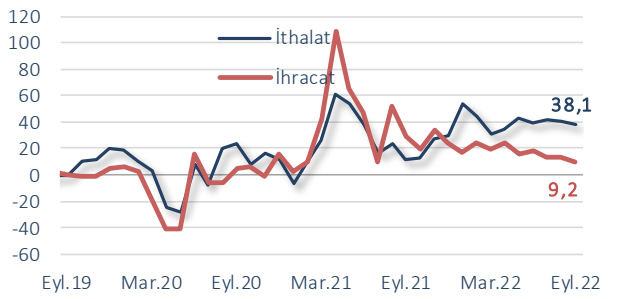

Cari Denge
(milyar USD)

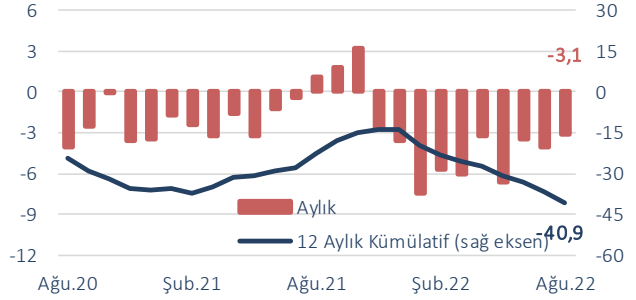

(TEA) Takvim etkisinden arındırılmış

Kaynak: Datastream, TCMB, TÜİK

Enflasyon Göstergeleri

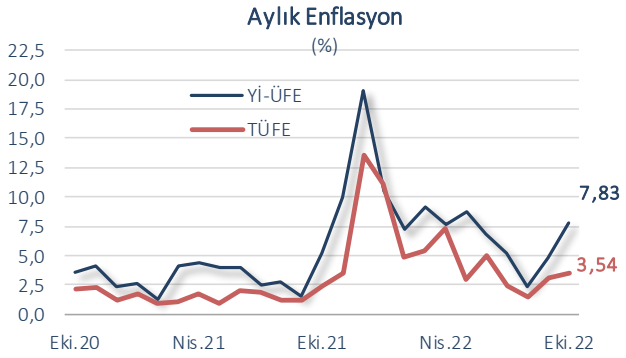

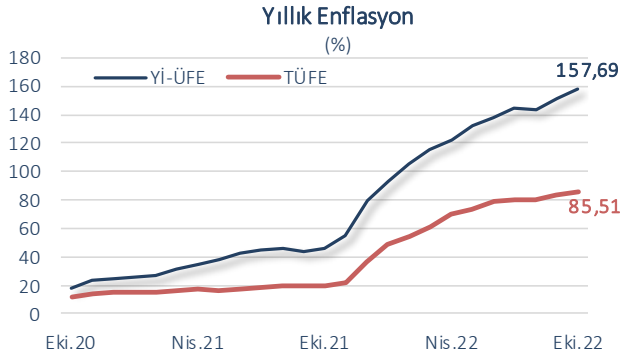

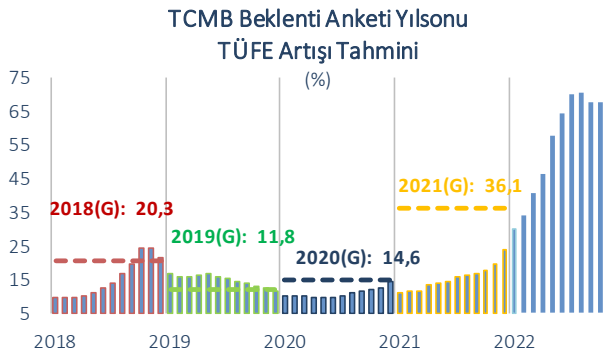

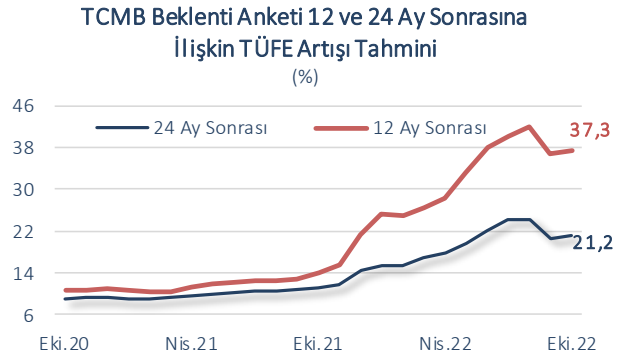

Döviz ve Tahvil Piyasaları

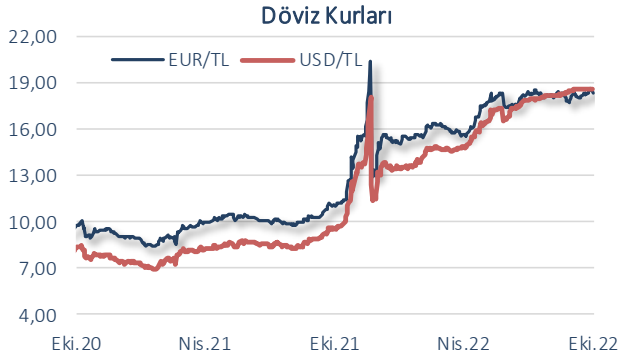

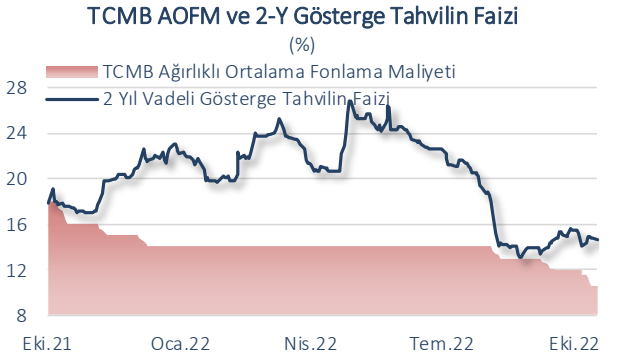

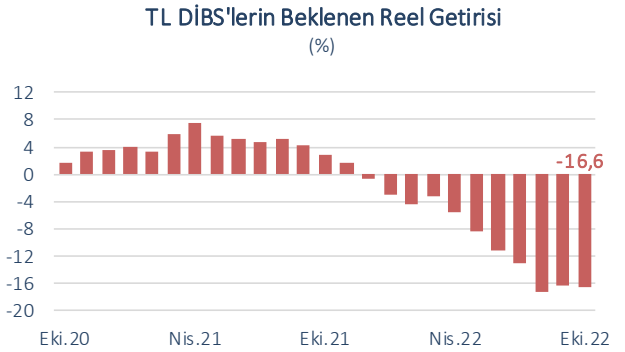

(G) Gerçekleşme

Kaynak: BIST, Datastream, Reuters, TCMB, TÜİK

Türkiye Ekonomisi - Makroekonomik Göstergeler

Büyüme	2017	2018	2019	2020	2021		Ç1-22	Ç2-22
GSYH (milyar USD)	859	797	760	717	807		181	219
GSYH (milyar TL)	3.134	3.759	4.312	5.048	7.249		2.508	3.419
Büyüme Oranı (%)	7,5	3,0	0,8	1,9	11,4		7,5	7,6
Enflasyon (%)						**Ağu.22**	**Eyl.22**	**Eki.22**
TÜFE (yıllık)	11,92	20,30	11,84	14,60	36,08	80,21	83,45	85,51
Yurt İçi ÜFE (yıllık)	15,47	33,64	7,36	25,15	79,89	143,75	151,50	157,69
Mevsimsellikten Arındırılmış İşgücü Piyasası Verileri						**Haz.22**	**Tem.22**	**Ağu.22**
İşsizlik Oranı (%)	9,9	12,7	13,4	12,8	11,2	10,3	10,0	9,6
İşgücüne Katılım Oranı (%)	52,8	53,2	52,6	49,1	52,6	53,1	52,6	53,0
Döviz Kurları						**Ağu.22**	**Eyl.22**	**Eki.22**
TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru	86,3	76,3	76,1	62,0	47,7	52,8	54,3	
USD/TL	3,79	5,32	5,95	7,43	13,28	18,19	18,54	18,60
EUR/TL	4,55	6,08	6,68	9,09	15,10	18,30	18,16	18,39
Döviz Sepeti (0,5*EUR+0,5*USD)	4,17	5,70	6,32	8,26	14,19	18,25	18,35	18,49
Dış Ticaret Dengesi(1) (milyar USD)						**Tem.22**	**Ağu.22**	**Eyl.22**
İhracat	164,5	177,2	180,8	169,6	225,2	248,2	250,7	252,6
İthalat	238,7	231,2	210,3	219,5	271,4	331,2	340,6	349,4
Dış Ticaret Dengesi	**-74,2**	**-54,0**	**-29,5**	**-49,9**	**-46,2**	**-83,0**	**-89,9**	**-96,9**
Karşılama Oranı (%)	68,9	76,6	86,0	77,3	83,0	75,0	73,6	72,3
Ödemeler Dengesi(1) (milyar USD)						**Haz.22**	**Tem.22**	**Ağu.22**
Cari İşlemler Dengesi	**-40,9**	**-21,7**	**5,3**	**-35,5**	**-13,6**	**-33,0**	**-36,7**	**-40,9**
Finans Hesabı	**-49,7**	**1,1**	**5,1**	**-39,5**	**-6,5**	**-13,4**	**-15,1**	**-17,8**
Doğrudan Yatırımlar (net)	-8,5	-8,9	-6,6	-4,6	-7,4	-7,3	-6,3	-5,8
Portföy Yatırımları (net)	-24,4	0,9	2,8	9,6	-0,8	12,6	15,2	15,7
Diğer Yatırımlar (net)	-8,5	19,4	2,6	-12,6	-21,7	-22,5	-25,4	-26,6
Rezerv Varlıklar (net)	-8,2	-10,4	6,3	-31,9	23,3	3,7	1,4	-1,0
Net Hata ve Noksan	**-8,8**	**22,7**	**-0,3**	**-3,9**	**7,1**	**19,6**	**21,7**	**23,1**
Cari İşlemler Açığı/GSYH (%)	**-4,8**	**-2,7**	**0,7**	**-5,0**	**-1,7**	**-**	**-**	**-**
Bütçe Gerçekleşmeleri(2)(3) (milyar TL)						**Tem.22**	**Ağu.22**	**Eyl.22**
Harcamalar	**678,3**	**830,8**	**1000,0**	**1203,7**	**1599,6**	**1432,9**	**1735,2**	**2020,8**
Faiz Harcamaları	50,2	74,0	99,9	134,0	180,9	151,3	174,0	207,1
Faiz Dışı Harcamalar	628,0	756,8	900,1	1069,8	1418,8	1281,5	1561,2	1813,6
Gelirler	**630,5**	**758,0**	**875,3**	**1028,4**	**1407,4**	**1462,4**	**1768,3**	**1975,3**
Vergi Gelirleri	536,6	621,5	673,9	833,3	1164,8	1202,6	1474,5	1648,0
Bütçe Dengesi	**-47,8**	**-72,8**	**-124,7**	**-175,3**	**-192,2**	**29,5**	**33,1**	**-45,5**
Faiz Dışı Denge	**8,9**	**1,1**	**-24,8**	**-41,3**	**-11,4**	**180,9**	**207,1**	**161,6**
Bütçe Dengesi/GSYH (%)	**-1,5**	**-1,9**	**-2,9**	**-3,5**	**-2,7**	**-**	**-**	**-**
Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku (milyar TL)						**Tem.22**	**Ağu.22**	**Eyl.22**
İç Borç Stoku	535,4	586,1	755,1	1060,4	1.321,2	1.676,2	1.689,5	1.738,3
Dış Borç Stoku	341,0	481,0	574,0	752,5	1426,5	1943,7	1961,3	1936,5
Toplam Borç Stoku	**876,5**	**1067,1**	**1.329,1**	**1.812,8**	**2.747,7**	**3.619,9**	**3.650,8**	**3.674,7**

(1) 12 aylık kümülatif
(2) Yılbaşından itibaren kümülatif
(3) Veriler Merkezi Yönetim Bütçesi'ne göredir.

Kaynak: Datastream, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Reuters, TCMB, TÜİK

BDDK Tarafından Açıklanan Aylık Bülten Verilerine Göre Bankacılık Sektörü

(milyar TL)	2017	2018	2019	2020	2021	Ağu.22	Eyl.22	Değişim(1)
AKTİF TOPLAMI	3.258	3.867	4.491	6.106	9.215	12.699	13.100	42,2
Krediler	2.098	2.394	2.656	3.576	4.901	6.661	6.836	39,5
TP Krediler	1.414	1.439	1.642	2.353	2.832	4.168	4.372	54,4
Pay (%)	67,4	60,1	61,8	65,8	57,8	62,6	64,0	-
YP Krediler	684	956	1.015	1.224	2.069	2.493	2.464	19,1
Pay (%)	32,6	39,9	38,2	34,2	42,2	37,4	36,0	-
Takipteki Alacaklar (brüt)	64,0	96,6	150,8	152,6	160,1	163,4	160,4	0,2
Takipteki Alacaklar Oranı (%)	3,0	3,9	5,3	4,1	3,2	2,4	2,3	-
Menkul Değerler	401	477	660	1.022	1.476	2.079	2.130	44,3
PASİF TOPLAMI	3.258	3.867	4.491	6.106	9.215	12.699	13.100	42,2
Mevduat	1.711	2.036	2.567	3.455	5.303	7.739	8.053	51,8
TP Mevduat	955	1.042	1.259	1.546	1.880	3.477	3.728	98,2
Pay (%)	55,8	51,2	49,0	44,7	35,5	44,9	46,3	-
YP Mevduat	756	994	1.308	1.909	3.423	4.262	4.325	26,3
Pay (%)	44,2	48,8	51,0	55,3	64,5	55,1	53,7	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	145	174	194	224	310	340	323	4,0
Bankalara Borçlar	475	563	533	658	1.048	1.386	1.404	33,9
Repodan Sağlanan Fonlar	99	97	154	255	587	455	424	-27,7
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	359	421	492	600	714	1.144	1.189	66,5
Net Dönem Kârı/Zararı	48,6	54,1	49,0	58,5	93,0	252,2	286,2	-
RASYOLAR (%)								
Krediler/GSYH	67,0	63,7	61,5	70,9	68,0			
Krediler/Aktifler	64,4	61,9	59,1	58,6	53,2	52,5	52,2	-
Menkul Kıymet/Aktifler	12,3	12,4	14,7	16,7	16,0	16,4	16,3	-
Mevduat/Pasifler	52,5	52,6	57,1	56,6	57,5	60,9	61,5	-
Krediler/Mevduat	122,6	117,6	103,5	103,5	92,4	86,1	84,9	-
Sermaye Yeterliliği	16,9	17,3	18,4	18,7	18,4	18,7	18,8	-

(1) Yılsonuna göre % değişim

Kaynak: BDDK, TÜİK

Bütün yayınlarımıza https://ekonomi.isbank.com.tr adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.